

DISPVTATIO THEOLOGICA
Q V A
DE
VOCE IN DESERTO

LOCA ex ESA. XL. 3-5. ET LVC. III. 4-6. CONFERENT
ET
NECESSARIAM IVDAEORVM PRAEPARA-
TIONEM - AD MESSIAE COGNITIONEM
CONTRA HYPOTHESION

Quasi Textus V. T. pro Christo in N. T. allegati nec possent, nec
deberent, de eodem toti intelligi, obstante verborum ac
rerum tortura

DEFENDENT
ALVMNI REGIO-ELECTORALES

P R A E S E S
DN. M. IO. FRIDERICVS HILLER

ORINGA-HOHENLOICO-FRANCVS ORD. PHIL. ADI.

R E S P O N D E N S
DN. IO. ADAM REICHOLD

WIESENS. MISN.

C O N T R A O P P O N E N T E S
DN. M. CHRISTIAN SAMVEL VINZ

BLVMBERGA-MISN.

DN. IO. GOTTRATH. ZIEROLD

RAGOESA-SAX.

AD QVAM DIE XXV. IVL. MDCCXLIV.

N.J.
in Lucam.
171

IN AVDITORIO EPHORI

HOR. VIII-X. HABENDAM AC FREQVENTANDAM
HONORATISSIMOS ALVMNOS

BENEVOLE INVITAT

CHRISTIANVS FRIDER. BAVER

SS. TH. D. P. P. ET AL. EPH. H. T. DEC.

WITHEBERGAE, LITTERIS E. G. EICHSFELDI, ACAD. TYP.

Exeg.

C.

25/4

Q. D. B. V.
AD CONFERENDA LOCA
ES. XL. 3-5. & LVC. III. 4-6.

Cum tonitru comparandum existimo responsum Iohannis Baptiste, rogati a Iudeorum legatis, quisnam esset? ac confessi: Ioh. I. 23. *Ego vox clamantis: in deserto hoc, dirigite viam domini, sicut dixit Esaias Prophet. Mirabuntur multi, cur hoc responsum Iohannis cum tonitru conferam, sed asserti huius non vnam habeo causam. Vt olim vox tonitru in deserto Sinai animos Israelitarum, ad expectandam Domini Dei legislatoris manifestationem praeparauit, sic commissae Iohanni partes fuerunt, vt animos Israelitarum ad aduentum summi Doctoris Messiae praeparet. Responsio Iohannis proinde merito tonare & fulgurare debuisset, in Iudeorum animis. Verbum enim veritatis, quod proferebat, & quod autoritate scripturae sacrae confirmabat, erat vt tonitru improuisum, e sublimi exoriens, nihil humile, nihil carnale sonans, sed nil nisi coelestia ad Iudeorum aures perferens. Quaesitum a Iudeorum legatis concernebat officium Iohannis. Quum viderent, eum more plane extraordinario docere & viuere, tantosque sua doctrina motus in uniuerso populo excitare, iudicabant eum oportere esse prophetam, cuius esset, vt tanquam missus a Deo legatus, ad aliquid noui docendum & faciendum, suam diuinam missionem ex Scriptura Sacra probaret & defenderet. Ad hoc quae situm, en responsum Iohannis in qualitate & effectu tonitru simile. Nihil maius, nihil vehementius, tempore expectandae reuelationis Messiae, in Iudeorum auribus & animis resonare debuisset, quam Iohannis confessio & haec vox tonitrua: *Ego vox clamantis: in deserto hoc, dirigite viam domini, sicut dixit Esaias prophet.* Nullum etiam est dubium, hoc emissum a Iohanne veritatis tonitru uniuersam Iudeam commouisse, & ad rerum coelestium studia erexisse. Nam commotio totius regionis sequebatur, teste Mattheo c. IIII. 5. 6. *Tunc exhibat ad eum Hierosolyma, & omnis Iudea, & omnis regio circa Iordanem, & baptizabantur ab eo in Jordane, confitentes peccata sua.* Id tan-*

tummodo dolendum erat, hos pios motus praeterisse iterum in plurimis cum sono auditu praeconii, vt ideo ministerium Baptistae potius comparandum sit tonitruo in deserto, quam in bona & frugifera terra. Tonitru rupes citius & saxa ad feren-
dos fructus commouebit, quam dura Israelitarum corda, concio-
ne Iohannis, ad agendam poenitentiam, eaque dignos ferendos
fructus, se permouenda tradebant. Tantum aberat, vt doctri-
na Iohannis, omnes Iudeos ad cognitionem Messiae accipien-
dam permouisset, & quidem ita, vt omnis caro intellexisset:
Iesum Nazarenum esse verum Messiam, in eo reuelari gloriam
Dei, eumque esse os Dei; vt potius Iohannes instar subsecandi
graminis capite plecteretur, & Messias, instar exarescendi floris
e viuis tolleretur. Nihilominus tamen, Iohanne etiam pro gra-
mine reputato, & Messia pro flore agri, utriusque tamen praec-
conium, vt verbum Dei in aeternum permansit, quemadmodum
id Esaias in nostro, quem pertractabimus, loco praedixit.

Tam illustre hoc est de ministerio Iohannis vaticinium,
quod legitur Esiae XL. v. 3-8, vt plus simplici vice in N. T.
citetur, imo, vt Iohannes ex omnibus, quae de ipso egerunt, pro-
phetiis hanc selegerit, tanquam praecipuam, ad infringenda
omnium carnalium Iudeorum de Iohanne praeiudicia. Hoc so-
lenne & egregium, quod Synedrio totique nationi Judaicae de-
dit responsum, multa mysteria continet, & operaे pretium erit,
vt, quid locus citatus sibi in omni complexu suo velit, accura-
tius peruestigemus. Ne vero dicendorum multitudine obrua-
mur, nostrum laborem in duas diuidemus disputationes, & prio-
ri ad versum 3. 4. 5, posteriori vero ad vers. 6. 7. 8. respiciemus.

Textus propheticus sic se habet: Esaias de praecone &
praecursore Messiae verba faciens, Iudeos instruit, quibus sata-
gendum sit poenitentiae officiis, si per ministerium eius (i. e.
Iohannis) ad salutarem Messiae cognitionem praeparari velint.
Es. XL. 3. Si erit vox clamantis: in deserto hoc, parate viam
Domini, rectificate, in solitudine semitam, Deo nostro; 4. est
ut omnis vallis exaltetur, vt omnis mons ac collis se humili-
tent, vt obliquum fiat in directum & aspera in planitatem, 5. vt
ita reueletur gloria Domini, & vt omnes, qui caro sunt, pariter
videant, quod os domini loquatur. Allegoricus quidem est

Esiae

Esaiae sermo, ita ut plurima fere vocabula figurata accipienda sint; nihilominus tamen sensus & implementum huius prophetae ad oculum demonstrari possunt. Ille praeco, qui Domino Messiae, qui Deo inter Iudeos manifestando, animos Iudeorum praeparare debebat, comparatur cum praefecto parandae viae in deserto ac locis deuiis. Quemadmodum ille monstrat, quae, in complanandis viis, aspera & inaequalia viarum diligenter aequanda sunt, ita ut profundiores lacunae terra opplicantur, & montes ac colles, quorum nimis praeruptus foret ascensus, deiciantur, obliquae viae ad rectissimam dirigantur; sic etiam Iohannes ex cura praeparandi animos Iudeorum ad cognitionem Domini, seu ad doctrinam Messiae recipiendam, fidelis erat δοδοποιῶν praeparator viae Messiae. Inueniebat autem deperditum populi Iudaici statum, ut propter cognitionis & sapientiae spiritualis sterilitatem, deserto assimilandus esset. Ut desertum saxis rupibusque inaccessum, & planities, siue propter arenas, siue propter paludes inhabitabilis, nullam praebebit viam, sic Iudeorum animi ad recipiendum Messiam inueniebantur inepti. Quare clamat Iohannes in hoc deserto: parate viam Domino. In vestra bonorum fructuum sterilitate, & morum feritate similes estis deserto saxis rupibusque inaccesso, & planitiei propter paludes imperuiae. Magna itaque animorum immutatione opus est per poenitentiam. Per hanc aperite Domino in animis vestris viam, per hanc remouete cuncta obstantia, quae gratiosum Dominum aduentum praeccludere possunt. Receptio Messiae per fidem saluificam haud aliter fieri potest, quam vera mentis a Deo auersae immutatione & conuersione. Haec beata mentis mutatio, sub μεταρρόιᾳ nomine, omnibus Iudeis a Iohanne Baptista seuerissime iniuncta fuit, tanquam complanatio viae Domini.

A docente vero res abibat ad discentes, a Iohanne ad Iudeos. Non satis erat, quod vox Iohannis explanationem viae Domini docebat, multitudine Iudeorum omnem etiam operam collocare debuisset ad parandam Domino viam. Hoc docet Iesaias exponendo, quid percepta praecursoris voce, de iure fieri debeat. Iudeorum est, ut omnis vallis exaltetur, & montes ac colles se buminient. Peccatores, qui nimium abiecti sunt, & spe salutis obtinendae excidere volunt, patientur se erigi & sa-

lutaribus doctrinis adimpleri. Ipsi congerant & coaceruent ea omnia, quibus adimplendus est animus, in quo via Messiae praeparanda est. Pharisei autem, & omnes elati homines superbiam & fastum deponant, vt deprimenda montium & collium cacumina. Deiiciatur animi sibi nimium confitentis elatio, nec quis propria superbiat iusticia. *Obliquum fiat in rectum*, homines iniqui atque fraudulenti sese ad studium aequitatis applicent, & sic viam ad Dei filium vera fide excipiendum praecclare muniant. *Loca aspera ac praerupta in planam reddantur viam*, ita vt peruersi, acerbi ac difficiles animi reddantur emendati, mites ac mansueti. Si in animis vestris nulla iniquitatis peruersitas, nulla odii duritas, nulla iniustitiae ac impenitentiae pertinacia, viam Domini paecludet, sed ad hunc immutatae mentis modum via Domini curabitur; vobis etiam reuelari poterit Messias, qui est Dei filius, splendor & gloria patris sui, qui in humana natura apparebit, & diuinam gloriam admirandis dictis & factis illustrabit. Praeuia debita paepratione, & ad Deum per poenitentiam conuersione, non solum Iudaei, sed omnes mortales, etiam ethnici, *omnes, qui sunt caro, cognoscere poterunt*, quod Messias sit *os Domini*, quod Deus per Messiam ostensus cum hominibus colloquatur.

Sic Esaias non solum ministerium Iohannis v. 3. sed etiam officia Iudeorum v. 4. & commoda explanationis viae Domini v. 5. exposuit. Iohannes etiam prudentissime hunc locum citavit, qui omnes monebat, ne negligant ea peragere officia, quae ad sternendam Messiae viam erant necessaria. Nihilominus nullum diligens Prophetarum scrutinium, nulla debita ad signa temporum & ad conciones Iohannis & Messiae adhibebatur attenatio, sed hoc tam admirandum, tam clarum, tam illustre vaticinium de ministerio Iohannis susque deque habebatur. Quodsi omnibus Iudeis deuota erga Prophetas reuerentia insedisset; in responce Iohannis acquieuisserint, eiusque testimonio credissent. Sed sic euenerunt ea, quae historia sacra prolixe refert, & in altera disputatione, etiam a Iesaias iam praedicta inueniemus.

Ad hunc locum prouocant omnes Euangelistae, asseuerantes, Iohannem Baptistam esse illum, de quo Iesaias haec dixit.

Matth.

Matth. III. 3. *Hic est enim, de quo dictum est per Esaiam Prophetam, dicentem, vox clamantis in deserto. Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.* Marc. I. 1. *Initium Euangelii Iesu Christi Filii Dei, sicut scriptum est in Esiae Propheta. Vox clamantis, in deserto, parate viam Domini, rectas facite semitas eius: fuit Iohannes in deserto baptizans, & ipso predicans baptisum poenitentiae in remissionem peccatorum.* Prolixissime tamen omnium citat Lucas hunc locum de Iohanne, & dicit, eum venisse Luc. III. 4. *Sicut scriptum est in libro sermonum Esiae Prophetae, vox clamantis in deserto. Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.* v. 5. *Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur, & erunt prava in directa & aspera in vias planas,* v. 6. *& videbit omnis caro salutare Dei.* Iohannis autem verba e c. I. 23. iam supra citata sunt.

Tot testibus, Iohanni Baptista, & omnibus Evangelistis contradicere non veretur CALVINVS, sic scribens: *Quanquam autem non debet ad solum Iohannem restringi locus ille Esiae, unus tamen est ex illorum numero, de quibus illic sermo habetur.* Respondemus autem: non de pluribus, sed praecipue de uno sermo est, cuius foret vox clamans in deserto. Ergo omnino texius, ob verba קורא קול ad solum Iohannem restringendus est. Excipit CALVINVS: Praecedunt verba: Consolamini, consolamini populum meum, quae respiciunt egressum ex captiuitate Babylonica, & grammatico etiam sensu, de reditu populi ex captiuitate, Esaias haec dixisse videtur HAMMONDO, GRO-TIO, CLERICO, imo etiam CHEMNITIO, scribenti, sensum esse: *Cum propter diuturnum exilium terra promissionis, tanquam desertum & solitudo esset facta, in illa terra, quae quasi deserta erat, parandam viam Domino, reducenti populum ab exilio, ut nibilominus accommodatio illius sensus possibilis sit, ad spiritualem liberationem per Christum, cui in cordibus nostris quae sint tanquam solitudo, parentur viae.* Ad haec dubia respondemus, primo falso presupponi, versum 1. & 2. huius XL. capituli, agere de liberatione Babylonica. Introducit enim Esaias futurum Messiam cum discipulis suis, & etiam cum Iohanne sic collocuturum: Consolamini, consolamini populum meum. Messia autem sic disturo, eorum esset, ut delatis praedicandi

dicandi Euangelii partibus strenue satisfacerent, & praecipue corda ciuium Hierosolymitanorum commouere studerent, vt ex iis completeretur spiritualis militia Christi, ne metitum Christi, seu expiatio peccatorum in iis perdatur, ne duplex beneficium, ministerium Iohannis & Messiae eludatur. Hanc excitationem discipulorum Christi, ad praedicandum ex animo euangelium subsequitur deinde adhortatio ad Iudeos directa, vt percepta Iohannis voce, de complananda Domino via, etiam ad poenitentiam & reformationem mentis suae a Domino auerse se applicent, vt huic concionatori poenitentiae obediant. Falsum itaque est praesuppositum, quo hi interpretes nituntur, qui statuunt, in nostro textu agi de Iudeis ex carceribus Babylonicas in patriam reuersuris. Nec per nudam saltem accommodacionem, sed per sensum litteralem haec dicta sunt de Iohanne Baptista. Non enim de via & semita populi, sed Dei, Messiae, sermo est. Messiae via paranda imperatur, non populi Iudaici. Accedit expressa Iohannis Baptiste confessio, in persona prima Ioh. I. 23. *Ego sum vox clamantis in deserto, sicut dixit Esaias Prophetæ.* Suffragantur omnes Euangelistæ, qui etiam de Iohanne explicant, & dicunt, ibi praedictum esse Iohannem. Argumentum & nexus sermonis Esiae, respicit tempora Messiae loquentis inter homines, & manifestantis suam gloriam omni carni; non autem consolationes ob Babylonicas captiuitatem.

Quamuis etiam b. CHEMNITIVS, a paraphraste Chaldaeo, & aliis sedutus, aliquid humani passus sit, non tamen hoc imitandum est. Nam si Iohannes, per possibilem tantum accommodationem, prophetiam pro se allegasset, quae ex veritate, & ex sensu litterali, de liberatione ex captiuitate Babylonica egisset, Sacerdotes & Leuitæ statim opponere potuissent, prophetia, ad quam prouocas, iam adimpta est in exitu ex captiuitate Babylonica, nec ad te attinet. Sed id nunquam salua veritate Iohanni opponi potuit, nec a sacerdotibus & Leuitis oppositum fuit. Absit etiam, vt dicamus, praecursum Messiae, falso usum esse testimonio, quo toti Iudeorum nationi ac Synedrio imposuerit. Iniuria haec sunt in veritatem Christianæ religionis, & indigna, vt ab ullo doctore Christiano proferantur. Nullis enim falso allegatis prophetiis, sed veritatis demonstratione praeparatus est Dominus populus, qui a Iohanne instructus & ad Messiam ablegatus fuit. Reliqua futurae cum Deo disputationi reseruamus.

S.

D.

G.